

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський державний університет харчування та торгівлі

МИТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
для самостійної та індивідуальної роботи студентів
денної та заочної форм навчання ступеня освіти бакалавр
спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Харків
ХДУХТ
2019

Митне регулювання [Електронний ресурс] : методичні вказівки для самостійної та індивідуальної роботи студентів денної та заочної форм навчання ступеня освіти бакалавр спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / укладачі: М. П. Головка, В. В. Полупан. – Електрон. дані. – Х. : ХДУХТ, 2019. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. – Назва з тит. екрана.

Укладачі: д-р техн. наук, проф. М. П. Головка,
канд. техн. наук, доц. В. В. Полупан

Рецензент: канд. техн. наук, доц. В. О. Акмен

Кафедра товарознавства в митній справі

Схвалено НМК факультету управління торговельно-підприємницькою та митною діяльністю ХДУХТ

Протокол від 7 червня 2019 року № 5

Схвалено вченою радою ХДУХТ

Протокол від 15 липня 2019 року № 16

Схвалено редакційно-видавничою радою ХДУХТ

Протокол від 5 липня 2019 року № 12

© Головка М. П., Полупан В. В.
укладачі, 2019

© Харківський державний університет
харчування та торгівлі, 2019

ВСТУП

Після прийняття Декларації про державний суверенітет Україна самостійно визначає митну політику, створює власну митну систему та здійснює митне регулювання на своїй території. Митне регулювання здійснюється відповідно до Митного кодексу, законів України та міжнародних договорів.

Зараз Україна може вступати в митні союзи з іншими державами, самостійно регулювати ставки при митному оформленні, проводити операції по переміщенню товарів, поміщених у різні митні режими, між державами, здійснювати міжкордонні поштові відправлення тощо. Це потребує трансформації системи аудиторного і позааудиторного навчання з метою підготовки висококваліфікованих спеціалістів, здатних ефективно працювати не тільки на внутрішньому, але й на зовнішньому ринку і передбачає викладання цілого комплексу фахових дисциплін. Дисципліна «Митне регулювання» є однією з основних при підготовці фахівців у галузі товарознавства в митній справі, так як формує систему професійних навичок майбутніх спеціалістів. Таким чином, відповідно сучасним умовам державної політики України, насамперед захисту економічних інтересів та впорядкування зовнішньоекономічних операцій, зростає роль професійної підготовки фахівців зі знанням митного регулювання, які здатні самостійно працювати та приймати вірні рішення.

З метою розвитку самостійного мислення в системі безперервної вищої освіти проводиться прищиплення студентам навичок до самостійного розв'язання завдань, самостійного інформаційного пошуку та вивчення дисципліни по спеціально розробленим навідними схемам та питанням. Для забезпечення самостійної роботи студентів проводиться вдосконалення технологічного забезпечення програм курсу, розвиток мережевої моделі навчання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, вживання в процесі навчання візуального супроводження, включаючи наявні на кафедрі електронні навчальні посібники і електронні бази даних учбових модулів.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Сучасна економіка вимагає фахівців з високою професійною освітою, здатних постійно навчатися, нестандартно і творчо мислити. Вищі учебні заклади можуть готувати такі кадри, удосконалюючи самостійну і індивідуальну роботу студентів на основі пошуку і застосування нових нестандартних форм її організації, підсилюючи творчий характер цієї роботи.

Все більше значення набуває здатність студента самостійно вирішити ситуацію, що склалася, відносно ухвалення правильного професійного рішення при проведенні досліджень якості товарів, що перетинає митний кордон України, визначення напрямів пошуку тих або інших дефектів продукції, перевірки вірності нарахування митних платежів, проведенні ідентифікації товару щодо товаросупровідних документів і інші профільні рішення у сфері митного контролю і митного регулювання.

Метою дисципліни «Митне регулювання» є вивчення особливостей здійснення митного оформлення та регулювання перевезення товарів та вантажів.

Метою даних методичних вказівок є спрямоване корегування порядку опанування студентами дисципліни «Митне регулювання» та можливість створення для студента психологічного комфорту для самостійного вибору і регулювання часу, методів та літературних джерел для навчання.

Для досягнення мети необхідно вирішити ряд завдань, що пов'язані з:

- вивченням специфіки функціонування митно-тарифної системи регулювання зовнішньоекономічних відносин в умовах формування ринкової моделі господарювання;

- приділити особливу увагу висвітленню ключових понять функціонування митно-тарифних відносин (механізму функціонування тарифної системи, оцінці наслідків застосуванні мита, як інструменту регулювання зовнішньоекономічних відносин, структурі та ефективності системи митного оподаткування, митній вартості як об'єкту нарахування митних платежів, специфіці функціонування системи митного контролю та митного оформлення, характеристиці системи митних режимів);

- правильним орієнтуванням у великому Митному законодавстві, яке регулює усі види суспільних відношень, які є пов'язані з переміщенням через митний кордон України товарів;

- принципами державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності та основними видами комерційних угод у митній справі;

- порядком застосування засобів та методів тарифного та нетарифного митного регулювання.

2. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВІДПОВІДНО ДО ТЕМ КУРСУ

В процесі самостійного опанування теми дисципліни і підготовки до виконання завдання студент набуває практичних навиків по використанню

методології і інструментаріїв стосовно правил регулювання операціями по переміщенню товарів та суб'єктів ЗЕД, вчиться самостійно аналізувати особливості застосування митних режимів та порядок поміщення під кожний з них товарів та транспортних засобів, має змогу моделювати порядок застосування різних видів мита з метою подальшого представлення і обговорення запропонованих ситуацій на аудиторних заняттях.

Систематизація і критичне осмислення інформації дають можливість зрозуміти стратегію і тактику ухвалення рішень, прогнозування тенденції розвитку певного параметра і вчасно скоординувати свої дії на виконання необхідного завдання. Виконання виданого студенту завдання повинне бути ілюстрацією практичного використання методів методів митного регулювання і проведення експертиз в митній справі і сприяти формуванню у майбутніх фахівців навиків самостійної роботи.

В процесі самостійного дослідження організації митного оформлення та регулювання перевезення товарів та вантажів слід використовувати загальнонаукові методи пізнання: поєднання абстрактного й конкретного, індукція, дедукція, аналіз і синтез, групування й порівняння, конкретизація. Для обробки даних слід застосовувати такі методичні прийоми: огляд, документальна перевірка, техніко-економічні розрахунки, аналітичні групування, структурний аналіз, узагальнення, підрахунок.

Таблиця

Форми та методи контролю самостійної роботи

Найменування тем	Обсяг, годин		Форми самостійної роботи	Методи контролю	Оцінка, min-max балів
	Денне відділення	Заочне відділення			
1	2	3	4	5	6
Розділ 1					
Тема 1.1. Загальні положення митного регулювання	4	6	Опрацювання лекційного матеріалу; самостійне вивчення матеріалу на основі навчальної літератури, законодавчих та нормативних актів, наукових публікацій тощо; самотестування за тестами, що надані наприкінці методичних вказівок.	Опитування на практичних заняттях, тестування, виконання ситуаційних завдань	2 – 4
Тема 1.2. Економічна природа митного тарифу, його класифікація та функціональні завдання	4	7			3 – 8
Тема 1.3. Ввізне мито – податок на зовнішню торгівлю	4	6			3 – 8

1	2	3	4	5	6
Тема 1.4. Специфіка використання експортного мита при регулюванні національного ринку	5	7	Опрацювання лекційного матеріалу; робота із Митним тарифом України; самостійне вивчення матеріалу на основі навчальної літератури, законодавчих та нормативних актів, наукових публікацій тощо; самотестування за тестами, що надані наприкінці даних методичних вказівок; самостійне вирішення задач по нарахуванню мита.	Опитування на практичних заняттях, тестування, виконання ситуаційних завдань	3 – 9
Тема 1.5. Особливості нарахування митного тарифу в залежності від виду мита	4	7			3 – 10
Тема 1.6. Застосування особливих видів мита як обмежувальних заходів	4	7			3 – 4
Тема 1.7. Диференціація митних ставок залежно від країни походження товару	5	7			3 – 7
<i>Разом за розділом I</i>	30	47			30 – 50
Розділ 2					
Тема 2.1. Економічні наслідки застосування митного тарифу для країни	4	7	Опрацювання лекційного матеріалу; самостійне вивчення матеріалу на основі навчальної літератури, законодавчих та нормативних актів, наукових публікацій тощо; побудова графіків моделі рівноваги попиту і пропозиції товару, виробництва, споживання та імпорту товару, залежності розвитку національного виробництва від ставок митного тарифу	Опитування на практичних заняттях, тестування, виконання ситуаційних завдань, будування графіків залежності мита	2 – 4
Тема 2.2. Вплив митного тарифу на становище національного споживача і виробника та на доходи держави	4	7			3 – 10

			тощо.		
1	2	3	4	5	6
			самотестування за тестами, що надані до кожної з тем.		
Тема 2.3. Чисті втрати країни від впровадження тарифного захисту	4	6	Опрацювання лекційного матеріалу; самостійне вивчення матеріалу на основі навчальної літератури, законодавчих та нормативних актів, наукових публікацій тощо; самотестування за тестами, що надані	Опитування на практичних заняттях, тестування, виконання ситуаційних завдань	3 – 10
Тема 2.4. Визначення фактичного та оптимального рівня митного тарифу	4	7	літератури, законодавчих та нормативних актів, наукових публікацій тощо; самотестування за тестами, що надані	Опитування на практичних заняттях, тестування, виконання ситуаційних завдань	3 – 6
Тема 2.5. Заходи регулювання зовнішньоекономічних відносин альтернативні митному тарифу	4	7	наприкінці методичних вказівок; самостійне вирішення задач по визначенню нетарифних обмежень на конкретні групи товарів.	Опитування на практичних заняттях, тестування, виконання ситуаційних завдань	3 – 8
Тема 2.6. Характеристика механізму нарахування непрямих податків при здійсненні імпорتنих операцій	4	6	Опрацювання лекційного матеріалу; самостійне вивчення матеріалу на основі навчальної літератури, законодавчих та нормативних актів, наукових публікацій тощо; самотестування за	Опитування на практичних заняттях, тестування, виконання ситуаційних завдань	3 – 6
Тема 2.7. Моделювання алгоритму планування митних надходжень до Державного бюджету країни	4	7	тестами, що надані наприкінці методичних вказівок; рішення задач по нарахуванню акцизного збору та ПДВ.	Опитування на практичних заняттях, тестування, виконання ситуаційних завдань	3 – 6
<i>Разом за розділом 2</i>	28	47			30 – 50
Разом за дисципліною	58	94			60 – 100

IV МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ТЕМ КУРСУ ДИСЦИПЛІНИ «МИТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ»

РОЗДІЛ 1

Тема 1.1. Загальні положення митного регулювання.

Міні лексикон, яким повинен володіти студент після опрацювання теми: митний простор, митний тариф, митні органи, митна політика, органи державного митного регулювання, рівні митного регулювання.

Рекомендована література: [1, 4, 7]

Методичні вказівки до опрацювання теми

Приставаючи до вивчення дисципліни слід чітко зрозуміти визначення поняття «Митне регулювання», усвідомити мету та основні завдання дисципліни.

Опанувати проблему питання і порядок визначення єдиного митного простору України.

Ознайомитись з законами та нормативними документами, згідно до яких здійснюється митне регулювання. Усвідомити, що основним документом є діючий Митний кодекс України, що потребує ретельного аналізу його положень. Також знати, що до найбільш поширених регуляторів ЗЕД, відноситься митний тариф. Це потребує вивчення визначення поняття «єдиного митного тарифу» та ставок «єдиного митного тарифу», що діють на сьогодні.

Слід ознайомитись з митні правилами, що діють в Україні.

Знати, що у міжнародній практиці митне регулювання здійснюється на чотирьох рівнях: зона вільної торгівлі; митний союз; спільний ринок; повний економічний союз. Вміти чітко визначати сутність кожного цих рівнів.

Визначити роль митної експертизи у процесі митного регулювання та знати основні напрями реформування митного регулювання в Україні.

Усвідомити, що вивчення процесу митного регулювання митної справи набуває особливої актуальності в сучасних умовах, оскільки її об'єктивно зростаюча роль у внутрішньо економічних процесах та розширення діапазону її впливу на зовнішньоекономічну діяльність зумовили, в свою чергу, необхідність підходу до регулювання всього складного та неоднорідного комплексу відносин, пов'язаних безпосередньо з реалізацією митної політики держави.

Вивчити головні завдання митної політики України та інструменти, що застосовуються для регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні, а саме: передбачені в законах України акти тарифного і нетарифного регулювання, які видаються державними органами України в межах їх компетенції; економічні заходи оперативного регулювання (валютно-фінансового, кредитного та іншого) в межах законів України; рішення недержавних органів управління економікою, які приймаються за їх статутними документами в межах законів України; угоди, які укладаються між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності і не суперечать законам України.

Проаналізувати ряд функцій, що виконують митні органи. Знати, що важливі функції митного регулювання виконує також Національний банк України (зберігає і використовує золотовалютний резерв України; представляє інтереси України у відносинах з центральними банками інших держав, міжнародними банками та укладає відповідні міжбанківські угоди; регулює курс національної валюти України до грошових одиниць інших держав; здійснює облік і розрахунки по наданих і одержаних державних кредитах і позиках, провадить операції з централізованими валютними ресурсами, які виділяються з Державного валютного фонду України у розпорядження Національного банку України тощо), вміти охарактеризувати ці функції..

Знати, які служби та органи відносяться до центральних органів державного митного регулювання ЗЕД та органів місцевого управління зовнішньоекономічною діяльністю.

Надайте відповідь на запропоновані питання:

- охарактеризуйте основні положення Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність»;
- охарактеризуйте основні положення закону України «Про єдиний митний тариф» відносно митного регулювання.

Тема 1.2. Економічна природа митного тарифу, його класифікація та функціональні завдання.

Міні лексикон, яким повинен володіти студент після опрацювання теми: митно-тарифне регулювання, функції митного тарифу, протекціонізм, тарифні ставки, мито, ставки мита, автономне мито, конвекційне мито, попереднє мито, постійне мито, транзитне мито, тимчасове мито, сезонне мито, стале і змінне мито.

Рекомендована література: [1, 4, 5, 7, 10, 11]

Методичні вказівки до опрацювання теми

Знати мету застосування митно-тарифної політики держави та основні її напрями. Розглянути митний тариф як економічний захід регулювання міжнародних економічних відносин та податок, що йде до державного бюджету. Знати принципи побудови імпортного тарифу, який застосовується в Україні. Надати характеристику української системи митно-тарифного регулювання.

Усвідомити, що єдиний митний тариф України -- це систематизований перелік ставок мита, яким обкладаються товари та інші предмети, що ввозяться на митну територію України, вивозяться за межі цієї території або переміщуються транзитом по цій території. Ставки Єдиного митного тарифу України єдині для всіх суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності незалежно від форм власності, організації господарської діяльності і територіального розташування, за винятком випадків, передбачених законами України та міжнародними договорами за її участю.

Вивчити основні функції митного тарифу: фіскальна, стимулююча, регулятивна, захисна, політична. Вміти їх характеризувати.

Вміти чітко надавати визначення поняттю «мити» та знати сутність економічної і торговельно-політичної ролі мита.

Зрозуміти, що поряд із чисто фіскальними, мито виконує як стимулюючу, так і захисну функції. Захисна функція мита припускає формування бар'єрів, що перешкоджають проникненню на територію держави товарів, більш конкурентноздатних по відношенню до національних, або просто тих, в яких не зацікавлена держава.

Після цього слід опанувати поняття про особливі види мита, які застосовуються з метою захисту економічних інтересів України, українських виробників і у випадках, передбачених Законами України “Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту”, “Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту”, “Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну”, якщо інше не передбачено міжнародними угодами (договорами)

Відповідно до зазначених законів слід охарактеризувати фіскальне, протекціоністське, преференційне види мита, залежно від мети і функціональності їх застосування.

Знати, що протекціонізм – це державна політика захисту внутрішнього ринку від іноземної конкуренції шляхом використання тарифних і нетарифних інструментів торговельної політики.

Провести класифікацію видів мита за впливом, походженням, напрямом руху, способом нарахування, механізмом дії, способом покарання; за терміном дії, за принципами обмеження; за способом застосування митних ставок; за типами митних ставок.

Опанувати поняття «Мито», як вартісну категорію, що визначається на основі різниці між світовими і національними цінами та моделі формування митного тарифу в залежності від функціональної направленості.

Вивчити, що за своїм походженням мито може бути: автономним та конвенційним. Знати, як впливає автономне та конвенційне мито на формування митно-тарифної політики країни, а також усвідомити роль номінального та реального митного тарифу у митно-тарифній політиці країни. Вивчити основні критерії визначення номінального мита.

Визначити закономірності та причини застосування транзитного мита у зовнішньоторговій політиці держави.

Характеристика наступних видів мита: попереднього, постійного, тимчасового, сезонного, сталого, змінного, їх вплив на зовнішньоторговельну політику та вирішення економічних проблем держави.

Надайте відповідь на запропоновані питання:

– характеристика функції та вплив на зовнішньоторговельну політику попереднього мита;

– функції та вплив на вирішення економічних проблем держави, постійного мита;

- вплив на митно-тарифну політику країни тимчасового мита;
- сутність економічної та торгівельно-політичної ролі єдиного мита;
- роль сталого мита в митному регулюванні зовнішньоторговельних відносин країни;
- умови застосування змінного мита при вирішенні економічних проблем держави

Тема 1.3. Ввізне мито – податок на зовнішню торгівлю.

Міні лексикон, яким повинен володіти студент після опрацювання теми:

Імпортні товари, експортні товари, ввізне (імпортне) мито, криві сукупного попиту на ринку, товарна ціна, митна вартість, тарифні квоти, ескалація митного тарифу, тарифний коридор, пільги у сфері тарифного регулювання.

Рекомендована література: [2, 6, 7, 9]

Методичні вказівки до опрацювання теми

Знати, з якою ціллю застосовується ввізне (імпортне) мито.

При цьому слід усвідомити, що при імпорті товари підлягають обов'язковому обкладенню ввізним митом, а при експорті мито не нараховується, за виключення переліку товарів, які, згідно з останніми законодавчими актами підлягають обкладенню митом за визначеними ставками. При цьому, ввізне мито справляється при здійсненні митного оформлення товарів, що ввозяться за вантажною митною декларацією на митну територію України, з урахуванням винятків, передбачених законодавством. Знати, що ввізне мито поділяється на: адвалерне, специфічне, комбіноване та сезонне.

Усвідомити, що ввізне мито є західом системи економічного інструментарію для поповнення казни держави.

Визначити ефективність застосування митно-тарифних методів регулювання зовнішньої торгівлі та їх вплив на на обсяги та на вартість одиниці імпортованого товару. Для цього слід навчитись будувати криві сукупного попиту, криві попиту та криві пропозиції на конкретний імпортний товар, графіки впливу специфічного, адвалерного мита на вартість одиниці товару та обсяги імпорту тощо.

Вміти визначати обсяг експорту, як різницю між національним попитом та обсягом внутрішнього національного виробництва.

Знати, як впливають ставки мита на загальний рівень товарних цін у країні в залежності від стадії обробки імпортованої продукції – сировина, напівфабрикати, готові вироби. Усвідомити сутність принципу ескалації митного тарифу.

Розібратись з порядком застосування механізму захисту окремих галузей економіки за рахунок вибіркового заниження ставки імпортного мита.

Також слід проаналізувати проблеми та практику застосування низьких ставок мита на сировину в Україні, що були характерні у період становлення України, як вільної держави (1991-2000pp).

Вміти пояснити, як змінюється рівень імпортного мита в залежності від економічного розвитку країни.

Класифікація систем митно-тарифного регулювання: вільна, відкрита, помірна, обмежувальна, заборонна.

Що являє собою середньозважена ставка ввізного мита? Вміти визначити її рівень залежно від характеру системи митно-тарифного регулювання.

Надати характеристику тарифних коридорів, їх видів та порядку переміщення товарів.

Вивчити механізм нарахування і сплати ввізного мита. При цьому слід знати, що нарахування мита на товари та інші предмети, що підлягають митному обкладенню, провадиться на базі їх митної вартості, тобто ціни, яка фактично сплачена або підлягає сплаті за них на момент перетину митного кордону України. При цьому мито нараховується митним органом України

За яких умов при ввезенні товарів застосовуються тарифні квоти (tariff quota)? Зрозуміти різницю між контингентними (внутрішніми квотами) та надквотними митними ставками, знати механізм застосування тарифної квоти. Знайти по законодавчим актам перелік товарів, відносно яких, на сьогодні, застосовується квота в Україні.

Проаналізувати існуючі пільги у сфері оподаткування за наступними критеріями: за юридичною природою надання пільг у сфері тарифного регулювання; за суб'єктом та об'єктом надання податкових пільг; відповідно до застосування певного митного режиму. Визначити наслідки запровадження системи пільг у сфері тарифного регулювання міжнародних економічних відносин.

Надайте відповідь чи розв'яжить запропоновані питання:

- сутність ескалації митного тарифу на прикладі конкретного товару, що імпортується в Україну;
- механізм захисту конкретної галузі економіки країни за рахунок вибіркового зниження ставки імпортного мита на конкретний товар;
- рівень середньозваженої ставки на конкретний вид товару, що імпортується, для обмежувальної системи митно-тарифного регулювання;
- механізм застосування тарифної квоти в Україні на прикладі конкретного товару.

Тема 1.4. Специфіка використання експортного мита при регулюванні національного ринку.

Міні лексикон, яким повинен володіти студент після опрацювання теми: вивізне (експортне) мито, функція регулятивності мита, торговельно-політична роль експортного мита, облікова ставка, динаміка ставок експортного мита, принцип «деескалації».

Рекомендована література: [2 - 8, 10]

Методичні вказівки до опрацювання теми

Слід усвідомити, що вивізне (експортне) мито, зазвичай запроваджується, у разі, якщо необхідно обмежити вивезення товарів, у яких є потреба на внутрішньому ринку. Тобто використовується вивізне (експортне) мито на національні товари – у якості регулятора обмеження експорту. При цьому причиною застосування експортного мита може бути лише захист національного ринку.

При вивченні теми, необхідно враховувати, що формування ціни на товар у зовнішній торгівлі здійснюється під впливом багатьох факторів, основним з яких є прагнення усіх країн максимально повно виходити з власними товарами на зовнішній ринок. Як наслідок, це заходи із стимулювання експорту як прямими дотаціями у вигляді експортних відшкодувань та компенсацій, так і непрямыми – через систему кредитування експорту, страхування ризиків тощо.

Знати, що експортне мито виконує фіскальну функцію у динаміці надходження коштів до Державного бюджету України. Експортне мито в Україні встановлено на дуже обмежену кількість товарів (велика рогата худоба, насіння соняшнику, шкіри та металобрухт).

Вивчити, за яких умов, вивізне мито виконує функцію регулятивності та як відчувається і проявляється ефект перерозподілу прибутків у межах країни від впровадження експортного мита.

Вміти охарактеризувати торговельно-політичну роль експортного мита. Знати, як впливає ступінь розвиненості економіки на використання експортного тарифу.

Знати, як облікова ставка центральних банків в розвинутих країнах, впливає на рівень експортного мита в Україні.

Вміти оцінити зміну динаміку ставок експортного мита, залежно від світових цін на конкретний товар (на прикладі конкретного товару, наприклад нафти).

Мати поняття про механізм застосування експортного мита з точки економічної теорії та порядок представлення даних у вигляді графіку.

Звернути увагу на термін дії нормативних документів, на підставі яких застосовувалося експортне мито в Україні. Знати, як наразовується експортне мито залежно від його ставки.

Усвідомити, що зазвичай застосування експортного мита носить тимчасовий характер і є заходом оперативного регулювання на конкретну ситуаційнію у країні.

Знати, за яких умою впроваджується принцип «деескалації» ставок експортного мита.

Надайте відповідь чи розв'яжить запропоновані питання:

– умови, за якими ввізне мито виконує функції регулятивності на прикладі конкретного товару, що імпортується;

- використання експортного тарифу в умовах сучасного стану економіки України на конкретному прикладі;
- тимчасовий характер експортного мита, як захід оперативного регулювання конкретної ситуаційної економічної проблеми в Україні;
- принцип «деескалації» ставок експортного мита на конкретний вид товару в Україні.

Тема 1.5. Особливості нарахування митних платежів в залежності від виду мита

Міні лексикон, яким повинен володіти студент після опрацювання теми: мито, нарахування мита, митна вартість, адвалерне мито, специфічне мито, комбіноване мито, змішане мито, протекціоністські та дискримінаційні цілі.

Рекомендована література: [2, 3, 7, 8, 11]

Методичні вказівки до опрацювання теми

Розібратись у принципах застосування митного тарифу. З'ясувати, як впливає спосіб нарахування мита на вдосконалення митного оподаткування.

Вивчити основні види мита, до яких відносять: адвалерне (нараховується у відсотках до митної вартості), специфічне (нараховується у визначеному грошовому еквіваленті на кожну одиницю продукції), комбіноване (поєднує ставки обох попередніх).

Розкрити поняття базисної теорії митних тарифів.

Для того, щоб вміти нараховувати мито, слід чітко усвідомити, що є основою для нарахування мита. Звернути увагу на механізм нарахування комбінованого, специфічного чи адвалерного мита. Визначитись у питанні, про залежність нарахування мита, від функціонального навантаження митного тарифу.

Провести аналіз процесу інтегрування митної системи України до світової системи господарювання. На прикладах спробувати нараховувати адвалерне мито.

Визначити основні переваги адвалерного мита та механізм його функціонування. При вивченні питання, слід звернути увагу на вплив адвалерного мита на зміну попиту та пропозиції, що чітко демонструється за допомогою графіку.

Усвідомити, які недоліки має адвалерне мито.

Вивчити порядок нарахування специфічного мита. Визначити, як залежать ставки специфічного мита, від коливань цін на товари та як за допомогою ставок специфічного мита можна регулювати експорт товарів в Україну. Звернути увагу, на вплив рівня специфічної ставки на фіскальний та захисний ефект від їх застосування.

Проаналізувати механізм застосування специфічного мита за допомогою графіка прямих імпортного попиту та пропозиції.

За допомогою митного тарифу навести перелік товарів та сировини, що підлягають оподаткованню специфічним митом. Висловити свою думку

стосовно розміру ставок та спробувати обґрунтувати їх доцільність.

Вивчити, що являє собою комбіноване мито, яким чином воно поєднує адвалерне і специфічне. З'ясувати принцип застосування та механізм нарахування комбінованого мита. Визначитись у питанні: «Чому комбіноване мито розглядають, як альтернативу адвалерного та специфічного видів мит?».

Проаналізувати, які підстави можуть призводити до контрабандних операцій з товарами, які оподатковуються комбінованим митом.

Розглянути механізм дії комбінованого мита за допомогою графіка попиту та пропозиції.

Недоліки застосування комбінованого мита. Усвідомити, чому державні органи вводять на ряд товарів комбіновані ставки мита, проаналізувати доцільність введення комбінованих ставок мита. За допомогою Митного тарифу, навести приклади товарів, на які встановлені комбіновані ставки мита.

З'ясувати, що комбіновані та специфічні ставки ввізного мита запроваджуються, в першу чергу, на товари агропромислового комплексу, легкої промисловості, легкові автомобілі, відеотехніку та інші високоліквідні товари, тому, що під час їх найчастіше спостерігається навмисне заниження митної вартості товару з метою зменшення сплати податків.

Розкрити поняття «змішане мито». Проаналізувати принципи його застосування та логічно підійти к висновку, що змішане мито відноситься до інструментів тарифної політики і застосовується для протекціоністських та дискримінаційних цілей. При цьому слід усвідомлювати сутність понять «протекціонізм» та «дискримінація».

Вивчити механізм нарахування змішаного мита та спробувати провести його нарахування на конкретних прикладах.

При вивченні теми слід звернути увагу на питання стосовно сплати мита. При цьому усвідомити, що сплата мита може бути здійснена шляхом перерахування суми коштів за безготівковим розрахунком на рахунок митного органу або внесення суми зазначених коштів готівкою до каси митного органу.

Наприкінці вивчення матеріалу, слід зробити підсумок, щодо зацікавленості національного виробника у наступній послідовності використання видів мита відносно імпорту: змішане, комбіноване, адвалерне, специфічне на основі побудови відповідного графіка.

Надайте відповідь чи розв'яжить запропоновані питання:

– механізм функціонування адвалерного мита в Україні за допомогою графіку попиту та пропозиції на конкретному виді товару;

– аналіз механізму застосування специфічного мита за допомогою графіка прямих імпортного попиту та пропозиції на конкретний вид товару;

– підстави, що призводять до контрабандних операцій з конкретним товаром, що оподатковується комбінованим митом;

– дослідження, щодо зацікавленості національного виробника у використанні змішаного мита на конкретний вид товару, що виробляється в Україні.

Тема 1.6. Застосування особливих видів мита як обмежувальних заходів

Міні лексикон, яким повинен володіти студент після опрацювання теми: дискримінаційні види мита, «Точковий характер» застосування мита, демпінг, антидемпінгове мито, нормальна ціна, нормальна вартість, антидемпінгові процедури, квота, ліцензія, компенсаційне мито, митні субсидії, Уругвайський раунд, преференції.

Рекомендована література: [1, 2, 4, 10]

Методичні вказівки до опрацювання теми

Провести аналіз надзвичайних тарифних заходів, що класифікуються за принципом обмеження антидемпінгового, спеціального та компенсаційного мит.

Вміти охарактеризувати, що являють собою дискримінаційні види мита та знати перелік обставин, за якими застосовуються дискримінаційні види мита.

Розібратись, який вплив оказує кожен вид мита на економіку України та знати, що вплив особливих видів мита має «Точковий характер». Вивчити порядок визначення обставин, що вимагають застосування таких видів мита.

Знати, що стосовно компенсаційного та антидемпінгового мита, в Україні прийнято Закони № 330 та № 331, положення яких визначають порядок захисту національного товаровиробника. Прочитати та проаналізувати положення цих законів.

Розібратись з порядком нарахування особливих видів мита та знати формулу їх нарахування.

Вивчити теоретичний матеріал стосовно антидемпінгового мита. При цьому звернути особливу увагу на механізм використання антидемпінгового мита та порядок впровадження антидемпінгових процедур. Також слід законспектувати визначення поняття «нормальна ціна» і «нормальна вартість», що пов'язані з порядком та основою нарахування антидемпінгового мита.

Вивчити теоретичний матеріал стосовно демпінгових цін. Зрозуміти мету встановлення демпінгової ціни. Вміти навести приклад застосування демпінгової ціни на конкретному товарі. Розібратись, як необхідно розраховувати величину «нормальної вартості» для країн з економікою, яка регулюється державою.

Проаналізувати схему, за якою визначається економічний збиток, що наноситься, або може бути нанесений імпортом «демпінгового» товару підприємству, яке розвивається, або вже розвинуте в країні імпорту.

Зрозуміти порядок використання антидемпінгового мита у випадку ввезення на територію України товарів за ціною, нижчою за нормальну ціну, яка діє в країні експорту. Знати механізм, за яким можна відслідкувати шкоду, що буде нанесена національному виробництву у разі скасування антидемпінгового мита.

Прочитати Закон України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» та вміти дати відповіді на питання за його змістом.

Розібрати особливості застосування механізму антидемпінгових процедур. З'ясувати, як залежить можливість введення антидемпінгового мита, залежно від статусу держави, як країни з неринковою, чи ринковою економікою.

Вивчити порядок комбінації антидемпінгового мита у сукупності з інструментами кількісних методів нетарифного регулювання – квотами та ліцензіями. При цьому чітко розібратись у сутності самих понять «квота», «ліцензія».

Ознайомитись із ствердженням, що спеціальний митний тариф є ефективним заходом захисту національного ринку. Усвідомити, за яких конкретних умов, застосовується спеціальне мито. Проаналізувати досвід країн, що інтенсивно використовують антидемпінгове законодавство.

Вивчити порядок та умови використання компенсаційного мита. Як регулює законодавство України процес застосування компенсаційного мита? Розібрати особливості застосування механізму антидемпінгового мита. Вивчити порядок та формулу для розрахунку антидемпінгового мита.

Мати обізнаність, що, у разі, якщо імпорт товару є об'єктом антидемпінгових, компенсаційних або спеціальних заходів, преференції не встановлюються або зупиняються чи припиняються органом, який їх установив, якщо інше не передбачено міжнародними угодами (договорами), що набрали чинності в установленому порядку. При цьому визначити сутність поняття «преференції».

При вивченні теми, слід усвідомити, що спеціальне мито, антидемпінгове мито та компенсаційне мито застосовуються незалежно від інших видів мита на умовах, визначених чинним законодавством.

Розглянути, як визначив Уругвайський раунд намір, про прийняття нової редакції кодексу щодо субсидій і компенсаційного мита.

Проаналізувати досвід застосування митного тарифу, як обмежувального заходу, в економічно розвинутих країнах.

Надайте відповідь чи розв'яжить запропоновані питання:

- механізм використання антидемпінгового мита в Україні на прикладі конкретного товару, що імпортується;
- розрахунок демпінгової ціни на певний вид товару, що імпортується в Україну;
- основні положення Закону України «про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту»;
- основні положення Уругвайського раунду про нову редакцію кодексу щодо субсидій і компенсаційного мита.

Тема 1.7. Диференціація митних ставок залежно від країни походження товару.

Міні лексикон, яким повинен володіти студент після опрацювання теми: митні ставки, простий та складний митний тариф, преференційні митні ставки,

генеральна схема преференцій, повні митні ставки, пільгові митні ставки, країна походження.

Рекомендована література: [1, 4, 6, 7, 10, 11]

Методичні вказівки до опрацювання теми

Вивчити принципи застосування митних ставок, визначити як відбувається диференціація ставок мита, залежно від країни походження товару.

Проаналізувати принципи та умови застосування простого та складного митного тарифу. Охарактеризувати: автономний характер простого митного тарифу та конвенційний характер – складного.

Вміти, на прикладі Росії та Японії, пояснити порядок використання складного виду мита.

З'ясувати сутність застосування преференційних митних ставок для найменш розвинутих країн. Проаналізувати принципи застосування преференційних митних ставок відповідно до класифікації ЮНКТАД.

Провести аналіз становлення митної політики в Україні. Особливу увагу звернути на початок застосування митних ставок в Україні та їх рівень у період 1994-2000 роки.

Вивчити, що арифні пільги (тарифні преференції) - це пільги, що надаються Україною у процесі реалізації її зовнішньоекономічної політики на умовах взаємності чи в односторонньому порядку щодо товарів, які переміщуються через митний кордон України, як звільнення від справляння мита, зниження ставок мита або встановлення тарифних квот на ввезення товарів.

При аналізі тарифних пільг (тарифних преференцій), звернути увагу, що вони застосовуються виключно на основі податкового законодавства України, Митного Кодексу, законів України, а також міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку.

Зрозуміти різницю між преференційними і пільговими ставками митно-тарифної політики.

Знати, що являє собою генеральна схема преференцій (ГСП), з'ясувати початок та умови користування генеральною схемою преференцій (ГСП) Україною.

Ознайомитись з правилами, за якими Україна змінила систему надання преференцій в 1997 р. Вивчити правила, за якими відбувається звільнення від сплати мита.

Мати обізнаність, що преференційні - це особливі пільгові ставки, які включають звільнення від сплати мита і застосовуються до товарів, які походять з держав, що разом з Україною входять до митних союзів або створюють спеціальні митні зони, а також при встановленні якогось спеціального преференційного рішення відповідно до міжнародних договорів за участю України.

Провести характеристику української системи оподаткування пільговими ставками. Звернути увагу, що митні пільги надаються представництвам

іноземних держав, міжнародних організацій, представництвам іноземних фірм та офіційним особам на території України, а також дипломатичним представництвам України, що знаходяться за кордоном.

Також пільгові ставки - застосовуються до товарів які мають походження з держав або економічних союзів, що користуються в Україні режимом найбільшого сприяння, а також до товарів з країн, які розвиваються.

При вивченні матеріалу особливу увагу приділити рівню пільгових ставок відносно повних ставок та порядку їх надання підприємствам, що проводять операції ЗЄД. Чому може бути відмовлено у застосуванні пільгових ставок, за яких умов підприємство переводять на умови застосування повних ставок мита. Спробувати роз'яснити механізм застосування повних ставок на прикладі схеми оподаткування товарів виробництва Тайваню.

Вміти пояснити, як пільгові ставки можуть виступати регулятором товаропотоків з тієї чи іншої країни.

Проаналізувати, як залежить застосування митних ставок від країни походження товару (тобто від країни виробництва товару, чи від країни, де товари було повністю виготовлено або піддано достатній обробці чи переробці).

Надайте відповідь на запропоновані питання:

- використання складного виду мита в умовах економіки України;
- сутність преференційних митних ставок для певної найменш розвинутої країни відповідно до класифікації ЮНКТАД;
- правила та нормативні документи, відносно яких Україна надає митні преференційні ставки;
- механізм застосування повних ставок мита в Україні на прикладі конкретного товару, що імпортується.

РОЗДІЛ 2

Тема 2.1. Економічні наслідки застосування митного тарифу для країни.

Міні лексикон, яким повинен володіти студент після опрацювання теми: імпортне мито, автаркія, вільна торгівля, попит на товар, пропозиція товару, гівновага попиту, економіка малої країни, економіка великої країни.

Рекомендована література: [1, 4, 6-11]

Методичні вказівки до опрацювання теми

Вивчити, як проводиться розрахунок ефективності впровадження конкретного виду митного тарифу в системі державного регулювання економіки. Визначити, що основою при розрахунку ефективності впровадження тарифу є зіставлення наслідків позитивних і негативних моментів.

Зрозуміти принцип застосування митного тарифу через модель кривих сукупного попиту та сукупної пропозиції економіки країни в цілому так і на її окремих суб'єктах (споживачах, національних виробниках, фірм-імпортерах, держави). З'ясувати, що вільна торгівля, як політика мінімального державного вміщання у внутрішню і зовнішню торгівлю, може розвиватися на основі вільних ринкових попиту і пропозиції.

Приділити увагу проведенню аналізу впливу митного тарифу (імпортного мита) на економіку як малої, так і великої країни. При цьому проаналізувати послідовність застосування системи митного тарифу: автаркічна система господарювання; політика «вільної торгівлі»; обмеження торгівлі через застосування митного тарифу.

Вивчити сутність понять «економіка малої країни» і «економіка великої країни».

Навчитись будувати та аналізувати графіки рівноваги попиту і пропозиції, виробництва, споживання та імпорту товарів.

За допомогою побудови графіків вивчити моделі рівноваги попиту і пропозиції товару за умов автаркії (мала країна).

Навчитись вірно аналізувати графік, що відбиває виробництво, споживання та імпорт товару при вільній торгівлі (мала країна).

Зрозуміти, як імпортний тариф впливає на економіку малої країни.

Провести характеристику, як, у наслідок оподаткування імпортних товарів митним тарифом, можуть мати місце наступні економічні ефекти: перерозподіл та втрата.

Зрозуміти порядок побудови графіку моделі рівноваги попиту пропозиції товару за умов автаркії (велика країна), вміти надати аналіз подібних графіків.

Зрозуміти порядок побудови графіку виробництва, споживання та імпорту товару при вільній торгівлі (велика країна), вміти надати аналіз подібних графіків.

Зрозуміти, як імпортний тариф впливає на економіку великої країни.

При вивченні теми слід також зрозуміти, що основним показником, що дозволяє вірно оцінити економічні наслідки застосування митного тарифу для країни, участниці ЗЕД, є платіжний баланс – співвідношення між сумою платежів, здійснених даною країною за кордоном, і сумою надходжень у цю країну за певний період (рік, квартал, місяць). Перевищення надходжень над платежами утворює активне сальдо. Платіжний баланс включає платежі й надходження від зовнішньої торгівлі, різного виду послуг іноземній клієнтурі (транспортних, поштово-телеграфних від закордонного туризму).

Надайте відповідь чи розв'яжить запропоновані питання:

– скласти та проаналізувати графік, що відбиває виробництво, споживання та імпорт певного виду товару при вільній торгівлі в конкретній (малій) країні;

– скласти та проаналізувати графік моделі рівноваги попиту та пропозиції певного товару за умов автаркії в конкретній (великій) країні;

– аналіз впливу імпортного мита на економіку як малої, так і великої країни в умовах обмеження торгівлі через застосування митного тарифу.

Тема 2.2. Вплив митного тарифу на становище національного споживача, виробника та на доходи держави

Міні лексикон, яким повинен володіти студент після опрацювання теми:
ринкова модель господарювання, імпортне мито, прибуток країни, ціна товару.

Рекомендована література: [2-4, 11]

Методичні вказівки до опрацювання теми

На початку вивчення теми слід проаналізувати ефективність функціонування ринкової моделі господарювання. При цьому, усвідомити, що ринкова модель економіки є результатом жорсткої конкуренції між виробниками товарів за потенційними покупцями.

Чітко зрозуміти, що введення мита збільшує ціну імпортного товару, і споживач сплачуватиме більше грошей за імпортний товар, альтернативою може бути споживання цього товару у меншій кількості. Цю залежність слід прослідкувати за допомогою графіку впливу зміни митного тарифу (на конкретний товар), на поведінку споживачів.

Слід усвідомити, що за відсутності мита на імпорт товару споживач отримає вигоду при закупівлі товару у вигляді зменшення ціни. Вміти побудувати та проаналізувати графік геометричної інтерпретації вигоди споживачів від можливості закупівлі конкретного товару за відсутності імпортного мита.

Прочитати матеріал щодо переліку спектру аргументів, щодо доцільності застосування імпортного мита.

Мати навички побудови графіку сприяння розвитку національного виробництва за рахунок митного тарифу на прикладі конкретного товару.

Мати навички побудови графіку сприяння розвитку національного виробництва за допомогою використання субсидій.

Вивчити причини, за яких проводиться збільшення ставок імпортного мита. Зробити обґрунтування необхідності використання імпортного мита з метою захисту молодих галузей, які тільки починають формуватися в економіці країни.

Мати уяву про історію розвитку митного тарифу в Росії та в Україні. Проаналізувати застосування митного тарифу, як інструменту зовнішньоторговельної політики з точки зору еволюційного розвитку.

Прочитати та з'ясувати вплив митного тарифу на прибуток країни.

Надайте відповідь чи розв'яжить запропоновані питання:

– скласти та проаналізувати графік сприяння розвитку національного виробництва завдяки митному тарифу на прикладі конкретного товару;

- еволюція застосування митного тарифу як інструменту зовнішньоторговельної політики України;
- скласти та проаналізувати графік сприяння розвитку виробництва певного виду продукції в Україні за допомогою використання субсидій.

Тема 2.3. Чисті втрати країни від впровадження тарифного захисту.

Міні лексикон, яким повинен володіти студент після опрацювання теми: національний тариф, чисті національні втрати, реакція імпорту, зміна цін, національні збитки.

Рекомендована література: [2-4, 8, 9, 11]

Методичні вказівки до опрацювання теми

Проаналізувати, як у запропонованих літературних джерелах дається визначення про можливості отримання країною чистих національних втрат.

Вміти будувати графік залежності чистих національних втрат від введення національного тарифу на прикладі стану ринку конкретного товару. Вміти провести аналіз вже побудованого графіка.

Проаналізувати ряд застережень, що впливають на оцінку ефекту від введення тарифних ставок. При цьому звернути увагу на швидкість реакції суб'єктів ЗЕД на зменшення та збільшення тарифних ставок.

Вивчити основні наслідки, щодо можливості недооцінки реакції імпорту на зміну цін.

Знати, що розмір мита, що спочає суб'єкт ЗЕД тісним чином залежить не тільки від ставки митного тарифу, а й від курсу валют, що діє на момент заповнення митної декларації.

Вміти визначати розмір зниження національного збитку залежно від взаємозв'язку тарифу й обмінного курсу валют (за методикою Джорджіо Басеві).

При вивченні теми, слід приділити увагу аналізу наслідків скасування імпортного митного тарифу на конкретний вид товару. Також необхідно з'ясувати, як може вплинути введення нового митного тарифу на національні збитки держави.

Надайте відповідь чи розв'яжить запропоновані питання:

- визначити чисті втрати від введення національного тарифу України на імпортні комп'ютери;
- вивчити величину скорочення імпорту телевізорів внаслідок введення національного тарифу за допомогою графіку;
- графічно довести захисний ефект митного тарифу, який застосовується на імпортні мікрохвильові печі.

Тема 2.4. Визначення фактичного та оптимального рівня митного тарифу

Міні лексикон, яким повинен володіти студент після опрацювання теми: адвалерне мито, специфічне мито, фактичний та оптимальний рівні митного тарифу, заборонний митний тариф, монопсонія країни, реальний та фактичний рівні захисту національної галузі, сукупний ефект протекціонізму, оптимальна ставка тарифу.

Рекомендована література: [1, 4, 8, 9]

Методичні вказівки до опрацювання теми

На початку вивчення теми з'ясуйте різницю між поняттями «фактичний» та «оптимальний» рівні митного тарифу. Зверніть увагу як імпортерний митний тариф захищає національні галузі від впливу закордонних товарів. Проаналізуйте порядок проведення розрахунку реального та фактичного рівня захисту національної галузі при використанні імпортерного митного тарифу.

Вивчить позитивні наслідки оптимальної ставки тарифу.

Слід зрозуміти, як впливає монопсонія країни на тарифну націнку іноземного постачальника товару.

За літературними джерелами вивчити основні положення економічної теорії про неможливість співпадання заборонного та оптимального тарифів.

При застосуванні раніше вивченого матеріалу та опрацювання даної теми проведіть розрахунок рівня захисту, що забезпечує адвалерне мито та специфічне мито.

Вивчить порядок та формулу розрахунку реального рівня захисту національної галузі, що конкурує з аналогічним імпортерним товаром, при використанні митного тарифу.

Вивчить порядок та формулу розрахунку фактичного рівня захисного мита на прикладі конкретного товару.

Слід зрозуміти сутність двох основних принципів, на яких ґрунтуються концепції сукупного ефекту при застосуванні заходів протекціонізму.

Знати фактори, що визначають ефективність торговельної політики. Слід усвідомити, як проводиться розрахунок фактичного рівня митного тарифу при проведенні ефективної торговельної політики.

Знайти визначення поняття «оптимальна ставка тарифу» та зрозуміти його сутність.

З'ясувати, за яких умов слід говорити про монополічний випуск чи продаж товару. Опрацювати матеріал стосовно впливу монопсонії (тобто монополії покупця) країни на тарифну націнку та на розмір ціни іноземного постачальника конкретного товару.

Визначити рівень національного виграшу від введення такої ставки митного тарифу, що здатна вплинути на ціну товару, яка встановлюється іноземним виробником.

Провести аналіз графічної залежності національного виграшу від введення тарифу, який впливає на ціни, що встановлена іноземними постачальниками (низька ставка тарифу).

З'ясувати можливість визначати оптимальні ставки імпортного мита великою країною за умови невисокого номінального рівня тарифу на імпорт товарів (аналіз графічних даних).

Спробувати довести неможливість співпадання заборонного та оптимального тарифів з економічної точки зору.

Визначити інструменти зовнішньоекономічної політики та вкажіть основні закономірності, що впливають на них, при використанні оптимального тарифу.

Надайте відповідь чи розв'яжить запропоновані питання:

– методика розрахунку фактичного рівня захисного мита на імпортні відеокамери;

– методика розрахунку реального рівня захисту для галузі, що виробляє фотоапарати;

– вивчити національний виграш від введення тарифу який впливає на ціну, встановлену іноземними постачальниками (при низькій ставці тарифу).

Тема 2.5. Заходи регулювання зовнішньоекономічних відносин альтернативні митному тарифу (нетарифні методи)

Міні лексикон, яким повинен володіти студент після опрацювання теми: нетарифні механізми регулювання, квотування (контингентування), ліцензування, прямі та непрямі тарифні бар'єри, індивідуальні квоти, глобальні (загальні) квоти, групові квоти, методи скритого протекціонізму, індивідуальна ліцензія, глобальна ліцензія.

Рекомендована література: [1, 4, 5, 7, 8]

Методичні вказівки до опрацювання теми

Вивчити, які нетарифні механізми регулювання зовнішньої торгівлі існують в Україні.

Усвідомити, що до кількісних методів, які визначають кількість і номенклатуру товарів, що дозволені до експорту і імпорту, відносять квотування (контингентування) та ліцензування. Знати, що кількісні методи відносяться до прямих механізмів регулювання ЗЕД, Також знати всі методи скритого протекціонізму (обмеження), до яких входять різноманітні митні формальності, санітарно-ветеринарні норми, система внутрішніх податків і зборів, різноманітні адміністративні правила, які прямо не перешкоджають імпорту, але по суті, створюють приховані перешкоди для ввозу іноземних товарів).

Проаналізувати підстави, щодо застосування нетарифних механізмів регулювання зовнішньої торгівлі.

Зрозуміти та чітко визначити, що нетарифні заходи митного регулювання також поділяють на 1. прямі тарифні бар'єри: це ліцензування, квотування, створення невиправданих стандартів якості продукції, бюрократичні перешкоди в митних процедурах та державна монополія на ЗЕД - держава монополізує право здійснювати певні ЗЕЗ операції або торгівлю певними товарами (наркотичні речовини у медицині, алмази, золото, ці операції здійснюються або державою, або уповноваженими державою приватними фірмами; 2. непрямі нетарифні бар'єри: державна система оподаткування, (акцизний збір); державна система норм і стандартів; закриття портів, ж-д станцій, аеропортів; заборона на ввезення, покупку товарів іноземного виробництва при наявності національних аналогів.

Знати також, що до заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічних відносин відносять стимулювання експорту, що може відбуватись тільки при допомозі державного фінансування при вивченні світового ринку, підготовки кадрів. Вивчити шляхи стимулювання експорту: а) виплата експортних премій (непрямі експортні премії - шляхом надання експортерам разових субсидій при експорті товарів, які видаються з фондів державного бюджету і дають змогу експортерам знижувати ціни товарів, що вивозяться і таким чином розширювати експорт); б) податкові пільги (непрямі експортні премії - коли експортерам надаються різноманітні фінансові пільги (це звільнення компаній, які експортують товар, від оплати внутрішніх податків, звільнення від мита тощо); в) надання льготних кредитів (кредитування експорту з метою розширення збуту товарів; г) продаж товарів на експорт за демпінговими цінами, тобто продаж товарів на експорт за цінами нижчими, ніж ціни, встановлені конкуруючими монополіями, і нижчими ніж світові ціни.

Засновуючись на поняттях наданих у Миному кодексі, вивчити поняття «квота», як обмеження державною владою ввозу товарів певною кількістю чи сумою на встановлений період часу. Зупинити увагу на основних видах квот та знати їх визначення: 1. індивідуальні квоти, що встановлюються щодо товару з визначенням конкретної країни, куди товар може експортуватись або з якої він може імпортуватись; 2. глобальні (загальні) квоти (контингенти), що встановлюються щодо товару без зазначення конкретних країн, куди товар експортується або з яких він імпортується; 3. групові квоти, що встановлюються щодо товару з визначенням груп країн, куди товар експортується або з яких він імпортується.

Вміти аналізувати механізм дії імпоротної квоти за умов вільної конкуренції, на прикладі конкретного товару, за допомогою графіку .

Провести графічне дослідження аналізу наслідків від збільшення попиту при застосуванні імпоротної квоти.

Чітко усвідомити, що при застосуванні обмежень у вигляді ліцензійної, вільний ввіз тих чи інших товарів забороняється, а імпорт таких товарів може здійснитися тільки за спеціальною ліцензією.

Знати, що ліцензія це дозвіл на ввезення чи вивезення товарів, продукції, різних послуг. Засвоїти порядок поділення ліцензій на індивідуальні (це

переважно разовий дозвіл на ввіз певного товару, дійсний протягом обмеженого терміну) та генеральні, що являють собою список товарів, які дозволяються ввозити чи вивозити протягом зазначеного у ній часу.

Вивчити групи товарів, на які розповсюджується режим ліцензування.

Зрозуміти, як можна провести монополізацію від іноземних експортерів при застосуванні квоти на прикладі конкретної країни.

З'ясувати основні відмінності між тарифами і кількісними обмеженнями.

Вміти пояснити причини, щодо переваги квот перед тарифними обмеженнями. Усвідомити, що всі види нетарифних обмежень застосовуються для захисту національного виробника та інтересів держави.

Проаналізувати порядок застосування кількісних обмежень для захисту позицій національних виробників. Знати, що ці заходи застосовують за умови мало ефективності інших видів торговельно-політичних заходів.

Надайте відповідь чи розв'яжить запропоновані питання:

- вивчити механізм дії імпоротної квоти на конкретний товар за умов вільної конкуренції;
- охарактеризуйте види квот та принципи їх застосування;
- вивчити наслідки від збільшення попиту при застосуванні імпоротної квоти на конкретний товар за допомогою графіку.

Тема 2.6. Характеристика механізму нарахування непрямих податків при здійсненні імпортних операцій.

Міні лексикон, яким повинен володіти студент після опрацювання теми: непрямі податки, акцизний збір, податок на додану вартість (ПДВ), ставка акцизного збору, порядок сплати митного збору, перелік товарів, що обкладаються акцизним збором.

Рекомендована література: [2-5, 8]

Методичні вказівки до опрацювання теми

На початку вивчення теми слід усвідомити, що до непрямих податків, що нараховуються на імпортні товари відносять акцизний збір та податок на додану вартість. При цьому ці види податків відносяться до найбільш поширених, що застосовуються відносно імпортних товарів для захисту національного ринку.

Вивчити нормативну базу Державного митного комітету України, що регламентує питання митного контролю й оформлення підакцизних товарів.

Зрозуміти, що об'єктами обкладення акцизним збором є митна вартість товарів (продукції) які ввозяться (пересилаються) на митну територію України.

Чітко знати, що акцизний збір – це непрямий податок на високорентабельні товари, який включається до ціни товарів. Вивчити, що існують два види акцизних зборів: акцизний збір за вантажно-митною декларацією та акцизний збір у неторговельному обороті.

Вміти надати перелік платників акцизного збору при експорті та імпорті товарів та словами так і у вигляді схеми.

Проаналізувати функції акцизного збору. Вивчити сутність регулятивної та протекціоністської функцій. Зрозуміти, що основна функція акцизного збору – це фіскальна функція, як наповнювача Державного бюджету.

Проаналізувати методи нарахування акцизного збору. Знати, за якими формулами розраховують акцизний збор.

При вивченні порядку нарахування слід звернути увагу на наступне:

- якщо ставку акцизного збору встановлено в процентах до обороту продажу товару, – начислення проводять на вартість товару, яку обирають за встановленою імпортером максимальною роздрібною ціною на товар без урахування податку на додану вартість і акцизного збору (але не менше митної вартості таких товарів з урахуванням сум увізного мита без податку на додану вартість і акцизного збору);

– якщо ставку акцизного збору встановлено у твердих сумах з одиниці реалізованого товару, – начислення проводять на кількість товару, яку обирають у відповідних одиницях виміру й обліку;

– якщо акцизний збір нараховується умовно, – начислення проводять на митну вартість товару (що зазначена в графі 45 ВМД), яку збільшують на суму умовно нарахованого мита.

Проаналізувати злочини, що скоюються шляхом ввезення підакцизних товарів на митну територію країни під виглядом транзиту з подальшим незаконним відчуженням без сплати митних та інших зборів з використанням фіктивних митних документів.

Вивчити ряд умов, при наявності яких, акцизні збори не нараховуються.

Чітко знати перелік товарів, що у відповідності до законодавства України оподатковуються акцизним збором.

Також слід усвідомити, що акцизний збір сплачується платниками податку одночасно зі сплатою мита та митних зборів, перерахування відповідних сум коштів на спеціальний рахунок митного органу здійснюється платником податку або особою, уповноваженою на декларування на підставі договору. Акцизний збір справляється в національній валюті. Товари, за які не був сплачений акцизний збір, митному оформленню не підлягають, крім випадків, коли вони відповідно до актів законодавства звільняються від обкладення цим збором. Контроль за правильністю обчислення й своєчасністю сплати акцизного збору з товарів, що ввозяться в Україну, під час митного оформлення здійснюється митним органом.

Слід визначити, що крім акцизного збору, до непрямих податків відносять ПДВ. Начислюється ПДВ на всі товари, які ввозяться (пересилаються) в Україну; оподатковуються товари ПДВ за ставкою, встановленою Законом України „Про податок на додану вартість”.

Надайте відповідь чи розв'яжить запропоновані питання:

– застосування акцизного збору, як заходу регулювання імпорту товарів в Україні;

– застосування ПДВ, як заходу поповнення бюджету України;

- порядок начислення акциза;
- еволюція та основні цілі застосування акцизного збору в Україні.

Тема 2.7. Моделювання алгоритму планування митних надходжень до Державного бюджету країни.

Міні лексикон, яким повинен володіти студент після опрацювання теми: непрямі податки, база оподаткування, податок на додану вартість (ПДВ), ставка ПДВ, митна вартість, фактурна вартість, ціна реалізації товару, податкове зобов'язання, податковий кредит, походження товару.

Рекомендована література: [2-4, 6, 8, 12]

Методичні вказівки до опрацювання теми

Слід зрозуміти, що податок на додану вартість (ПДВ) є важливішим чинником наповнення Державного бюджету країн з ринковою економікою.

Вивчити порядок начислення ПДВ та розібрати формулу, за якою нараховують ПДВ. Знати, що на сьогодні ПДВ становить 20 відсотків від бази оподаткування.

Проаналізувати момент сплати ПДВ та чітко визначити, що ПДВ сплачується платниками податку - особами, які ввозять (пересилають) товари на митну територію України одночасно зі сплатою мита та митних зборів (на момент оформлення вантажної митної декларації).

Вивчити порядок сплати ПДВ, де основними шляхами є перерахування коштів на спеціальні рахунки митних органів, крім випадків застосування податкового векселя як засобу платежу. При цьому суми ПДВ справляються в національній валюті України та зараховуються до Держбюджету України. Перелік об'єктів оподаткування ПДВ при імпорті товарів.

Зрозуміти поняття «база оподаткування». Проаналізувати методи розрахунку бази оподаткування (БО) для товарів, що ввозяться на митну територію України.

Проаналізувати, що фактурна вартість товару є основною базою для визначення митної вартості, яка у свою чергу є основою для митного оподаткування. Звернути увагу на роль правил «Інкотермс» при визначення бази оподаткування.

Прочитати та зрозуміти, методи за якими відбувається визначення митної вартості товару, що імпортується.

Вивчити, що являє собою ціна реалізації товару та знати методи її визначення.

При аналізі порядку сплати ПДВ, слід зупинити увагу на порядку виникнення та повернення податкового кредиту (ПК) платника податку. Також слід зрозуміти умови, за наявності яких виникає податкове зобов'язання суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності (ПЗ).

Зрозуміти порядок визначення договірної (контрактної) вартості робіт, що виконуються нерезидентами на митній території України.

Опанувати методику двох механізмів стягування ПДВ в зовнішньоторговельних відносинах, що існують у міжнародній практиці.

Вміти надати характеристику порядку застосування принципу призначення товарів.

Проаналізувати основні принципи методу визнаення походження товарів.

Зупинити увагу на порядку врегулювання відносин між двома торгуючими між собою країнами, що застосовують різні механізми нарахування ПДВ на прикладі торгівлі між Україною і Росією.

Надайте відповідь чи розв'яжить запропоновані питання:

- застосування ПДВ, як податку, що спрямований на поповнення бюджету України;
- ставка ПДВ;
- порядок начислення ПДВ;
- два механізми стягування ПДВ
- еволюція та основні цілі застосування ПДВ в Україні.

V ЗАВДАННЯ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

Індивідуальні завдання є однією з форм організації навчального процесу у вищих закладах освіти, яка передбачає створення умов для якнайповнішої реалізації творчих можливостей студентів і має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти одержують в процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

До індивідуальних завдань з дисципліни «Митне регулювання» відноситься написання рефератів, виконання розрахункових робіт, складання та оформлення документів. Індивідуальні завдання виконуються студентами самостійно під керівництвом викладача, як правило, окремо кожним студентом.

Завдання для індивідуальної роботи з дисципліни «Митне регулювання» надає викладач, що проводить практичні заняття індивідуально кожному студенту після співбесіди.

Сутність індивідуального завдання базується на більш поглибленому вивченні конкретного питання, що стосується проблем законодавчого регулювання митної діяльності в Україні.

VI НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО ДИСЦИПЛІНИ

Основна література

1. Гребельник О.П. Митна справа. 3-тє вид., перероб. та доп.: Підручник. – Центр учбової літератури, 2017. – 472 с.
2. Гребельник О.П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності: Підручник: Навчальне видання.- К.: ЦНЛ, 2015.– 696 с.
3. Демський А.П., Ковальський С.В. Митне регулювання (митний кодекс, митне законодавство): Навч. посібник– Центр учбової літератури, 2018. – 641 с.
4. Мартинюк В.П. Митна система та економічна безпека держави: теорія і методологія / Монографія. – Астон, 2019. – 256 с.
5. Митна безпека. Монографія / Пашко П.В. – Одеса: АТ «ПЛАСКЕ», 2019. – 628 с.
6. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти. Монографія / Бережнюк І.Г. – Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2015. – 543 с.

Додаткова література

7. Ващенко В.В. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності // Фінанси України (укр.).- 2010.- № 3.- С.40-47.
8. Правове регулювання імпорту: антидемпінгові, компенсаційні та спеціальні заходи / С Г. Осика, В.В. Коновалов, О.О. Покрещук. – К.: УАЗТ, 2011. – 639с.
9. Митниця. Електронний ресурс. – Режим доступу: <<http://www.customs.com.ua>>.

Законодавча література

10. Митний кодекс України. Закон України від 11.07.2002 № 92-IV зі змінами і доповненнями, в редакції Закону України №4495-VI від 13.03.2012 р.
11. Про митну справу в Україні: Закон України від 25.06.91 р. із змінами та доповненнями 2015р. // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – №44. – 575 с.
12. Закон України «Про внесення зміни до Митного кодексу України щодо створення передумов для нової моделі ринку природного газу» №994-VIII прийняття від 04.02.2016 р.
13. Наказ Державної митної служби України від 04.11.2010 № 1341 «Положення про Єдину автоматизовану інформаційну систему Державної митної служби України».
14. Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.12 № 597 «Порядок здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками в митній службі України».
15. Закон України «Про Єдиний митний тариф» від 5 квітня 2001 року № 2371-III зі змінами і доповненням, в редакції Закону України № 584 – VII від 19.09.2013 р.

16. Указ Президента України “Положення про Державну митну службу України” №1022/2000 від 24.08.2000 р., в редакції Закону України № 582/2011 від 12.05.2011 р.

17. Наказ № 1066 від 09.10.2012 р. «Про затвердження Порядку виконання митних формальностей при здійсненні транзитних переміщень».

18. Порядок перевезень вантажів під митними печатками і пломбами з застосуванням книжки МДП: Збірник нормативних документів. – Х.: Центр „Інтеркрос”, 2010. – 223с.

19. Наказ № 835 від 16.07.2012 р. «Про затвердження Порядку надання складським об'єктам статусу «митний склад» та позбавлення такого статусу».

20. Постанова Кабінету Міністрів України «Про обсяги та порядок ввезення громадянами на митну територію України харчових продуктів для власного споживання» № 434 від 21.05.2012 р.

21. Наказ № 131/587 від 04.06.2010 р. «Про скасування спільного наказу Державного комітету України по охороні державних таємниць у пресі та інших засобах масової інформації та Державного митного комітету України».

22. Наказ ДМКУ № 1947 від 25.12.2002 р. „Порядок створення зон митного контролю та їх функціонування”, в редакції Закону України № 583 від 22.05.2012 р.

23. Закон України “Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності” №351-ХІV від 23.12.1998 р. зі змінами і доповненнями від 12.10.2014р.

24. Наказ № 599 від 24.05.2012 р. «Про затвердження Форми декларації митної вартості та Правил її заповнення».

Інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://www.rada.gov.ua>>.

2. Ліга-Закон // Головний портал правової України: законодавство України онлайн, накази, кодекси, постанови, розпорядження, нормативно-правові акти // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://search.ligazakon.ua>>.

3. QD-professional // Комплексні консультації з питань проведення ЗЕД та митного регулювання з використанням законодавчої бази України та міжнародних договорів за участю України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://www.qdpro.com.ua>>.

4. Радник // Український юридичний портал // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://radnuk.info/komentar>>.

Навчальне електронне видання
комбінованого використання
Можна використовувати в локальному та мережному режимах

МИТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
для самостійної та індивідуальної роботи студентів
денної та заочної форм навчання ступеня освіти бакалавр
спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Укладачі:
ГОЛОВКО Микола Павлович
ПОЛУПАН Валентин Вадимович

Відповідальний за випуск зав. кафедри товарознавства в митній справі
д-р техн. наук, проф. М. П. Головка

В авторській редакції

План 2019 р., поз. 62

Підп. до друку 26.12.2019 р. Один електронний оптичний диск (CD-ROM);
супровідна документація. Об'єм даних 32 Мб. Тираж 20 прим.

Видавець і виготівник
Харківський державний університет харчування та торгівлі
вул. Клочківська, 333, Харків, 61051.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4417 від 10.10.2012 р.